

DEN HAAG GAAT VOOR LOKALE ENERGIE EN EXTRA OPWEKCAPACITEIT

JULI 2019

De gemeente Den Haag wil in 2030 klimaatneutraal zijn. Een grote stap richting dit doel is dat Den Haag vanaf 2019 regionaal opgewekte stroom gaat gebruiken voor haar openbare verlichting, verkeersregelininstallaties, kantoren, zwembaden en sporthallen. Hiervoor hebben ze onlangs aan twee partijen een elektriciteitscontract gegund: Eneco en energiecoöperatie 070Energiek, onderdeel van het energiecollectief OM.

Feiten en cijfers

Organisaties: Gemeente Den Haag, Eneco & energiecoöperatie 070Energiek

Product: Duurzame energie

Grootte: 53 GWh per jaar (o.b.v. huidig verbruik)

Periode: ingang contract januari 2019, contractperiode 15 jaar (5 jaar, maximale verlenging van 10 jaar)

Contactpersoon: Thimo de Nijs, Concernadviseur duurzaamheid.

Ambities en doelen

Gemeente Den Haag

- Klimaatneutraal in 2030.
- Zo snel mogelijk naar 100 procent duurzame elektriciteit en zelfvoorzienend.
- In 2020 wordt 10 procent van de energie duurzaam en lokaal opgewekt, waarbij een deel komt van burgerinitiatieven.

Aanbesteding duurzame energie:

- Stimuleren regionale energietransitie door zoveel mogelijk stroom in te kopen van additionele, regionale duurzame energiebronnen tegen een acceptabele prijs.
- Burgerparticipatie aanwakkeren en daarmee tegelijkertijd draagvlak voor de energietransitie vergroten.

In 2016 wordt een motie aangenomen waarin de gemeente wordt verzocht om zich aan hun eigen duurzaamheidsdoelstellingen te houden. Voorheen werden GvO's ingekocht van onder andere Noorse waterkrachtcentrales: deze GvO's zijn in overvloed beschikbaar en dragen niet bij aan de productie van duurzame energie in eigen. Aangezien het huidige energiecontract afliep, werd deze kans aangegrepen om lokale opwek te stimuleren aan de hand van additionele bronnen.

Garantie van Oorsprong (GvO)

Bij de productie van duurzame energie worden GvO's gecreëerd. Een GvO is een certificaat dat de afkomst van de geproduceerde energie aantoont. Eén GvO vertegenwoordigt één megawattuur (MWh) aan duurzaam opgewekte elektriciteit en toont zo aan dat de bron van de ingekochte energie duurzaam is.

Additionele bronnen

Veel Nederlandse energiemaatschappijen kopen goedkope certificaten van waterkrachtcentrales uit Scandinavië op om hun grijze elektriciteit te "vergroenen". Hiermee wordt echter de productie van duurzame energie in Nederland niet gestimuleerd. Door te vragen naar duurzame energie van additionele bronnen, moeten energieproducenten nieuwe duurzame energiebronnen realiseren. Hiermee wordt de Nederlandse energietransitie gestimuleerd.

Inkoopproces

Vorbereidingen

De voorbereidingen startten met een interne werkgroep met daarin:

- Een externe adviseur (Hellemans Consultancy)
- Concernadviseur Duurzaamheid (Thimo de Nijs)
- Gemeentelijk energieplatform, hierin zijn de energiefunctionarissen van de interne diensten vertegenwoordigd.

De externe adviseur werd ingehuurd om de organisatie wegwijs te maken in de complexe energiemarkt. Door al in dit voorbereidende stadium de interne diensten aan te haken werd direct draagvlak gecreëerd. Na goedkeuring van de uitgangspunten van de aanbesteding door de organisatie en het Gemeentelijk Management Team werd een projectgroep gevormd om de aanbesteding verder in te vullen. Deze projectgroep bestond uit:

- Energiefunctionaris van het Intern Dienstencentrum (opdrachtgevende dienst)
- Concernadviseurs Duurzaamheid van de Bestuursdienst
- Inkoopadviseurs
- Een externe adviseur (Hellemans Consultancy)

De definitie van duurzame elektriciteit volgens Gemeente Den Haag:

Duurzame elektriciteit komt bij voorkeur uit wind en zon, maar mag ook afkomstig zijn uit waterkracht en geothermie. Ongeacht welke bron wordt gebruikt moet de energie additioneel zijn en geen negatieve milieu- of sociale effecten hebben. Biomassa kan alleen onder strikte voorwaarden als hernieuwbare bron dienen. In dit geval dienen de reststromen uit de regio te komen en geen concurrentie met voedsel op te leveren.

Interne organisatie

Binnen de organisatie stonden de neuzen al vrij snel dezelfde kant op: zowel voor de inkoopadviseur als de opdrachtgever was duurzaamheid een prioriteit. Het gebrek aan kennis bleek echter wel een obstakel. Dit werd deels ondervangen door een kennisdocument met daarin de belangrijkste uitgangspunten en definities. Wel was het – en is het nog steeds – belangrijk om hier scherp op te zijn. Zo worden fluctuerende prijzen van energie door de interne organisatie regelmatig afgeschoven op het component duurzaamheid, terwijl dit vaak niet het geval is.

Opbouw prijs energiekosten

Energiekosten zijn opgebouwd uit kosten waar je als afnemer geen invloed op hebt:

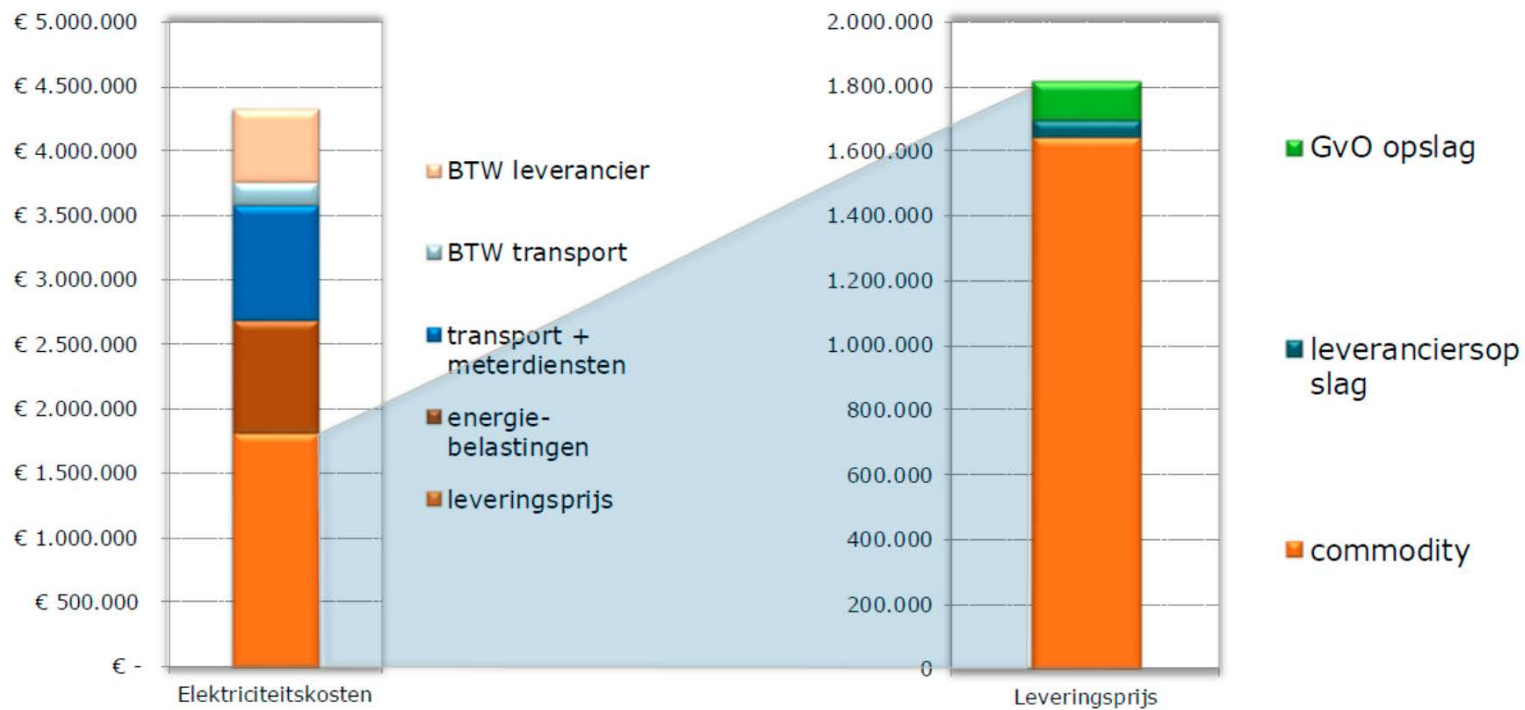
- Transport- en meterdienstkosten
- Energiebelasting
- BTW

Daarnaast zijn er kosten die tot op zekere mate kunnen worden beïnvloed door de aanbesteding. Hierbij gaat het om het leveranciersdeel in dit geval bestaande uit:

- Commodity: de leveringsprijs van elektriciteit (deze prijs wordt bepaald door de energiemarkt en strategie)
- Leveranciersopslag (onderhandelbare opslag, afhankelijk van eisen en wensen)
- GvO opslag (prijs die wordt betaald voor duurzame energie, afhankelijk van type GvO)

Bron: [Aanbesteding Duurzame Elektriciteit factsheet](#)

Gemeente Den Haag: Schatting opbouw elektriciteitskosten [euro per jaar]
Verbruik: 53[GWh], GVO NL prijs: 2,25 [euro/MWh]

Bron: [Aanbesteding Duurzame Elektriciteit factsheet](#)

Contact met de markt

Vooraf is 1 op 1 contact geweest met de markt. Hieruit bleek dat er voldoende interesse was vanuit de markt voor deze uitvraag. Uiteindelijk bleek echter dat op elk perceel maar één partij inschreef. De reden dat er niet meer biedingen van partijen kwamen is helaas niet helemaal duidelijk geworden. Een verklaring kan zijn dat marktpartijen in de eerste contractperiode (5 jaar) niet voldoende mogelijkheid tot het investeren in additionele opwekcapaciteit zagen.

Aanbesteding

In april 2017 is de leidraad voor de Europese openbare procedure gepubliceerd. De belangrijkste duurzaamheidscomponent in de uitvraag is de additionaliteit. Dit werd uitgevraagd aan de hand van een actieplan met daarin een tijdsplan en groeistrategie wat betreft investeringen en opwekcapaciteit. Hierin moesten leveranciers beschrijven met welke projecten ze beoogden hun ambities waar te maken.

Additionaliteit

Omdat de gemeente Den Haag weinig landelijk gebied heeft, is het een enorme uitdaging om lokale opwekking te stimuleren binnen de contractperiode. Er is daarom gekozen om de opdracht in tweede percelen op te knippen. Alleen de elektriciteit in het tweede perceel (10% van het volume) moet lokaal worden opgewekt binnen de gemeentegrens, in samenwerking met burgerinitiatieven. In perceel 1 (90% van het volume) moet alle hernieuwbare elektriciteit in Nederland worden opgewekt. De voorkeur gaat daarbij uit naar zo regionaal mogelijk gezien de ambitie om de regio zelfvoorzienend te krijgen. Per ingang van het contract moet alle stroom worden voorzien van Nederlandse GvO's. Beide gecontracteerde partijen investeren vervolgens gedurende het contract in nieuwe, additionele duurzame opwekcapaciteit. De keuze voor twee percelen brengt wel extra inspanning gedurende de aanbesteding en de contractperiode met zich mee. Ook betekent dit per contract een andere leveringsprijs.

Criteria

Om inschrijvingen met elkaar te kunnen vergelijken zijn heldere criteria nodig. Per project werd dan ook gevraagd naar informatie over type technologie, totale omvang MWh, jaar van oplevering en verwachte haalbaarheidskans. Daarnaast vroeg de gemeente om een bandbreedte van 15 procent voor het inkoopvolume. Deze flexibiliteit is gewenst met het oog op de komende ontwikkelingen en energiebesparende maatregelen. Het contract biedt door middel van deze bandbreedte de mogelijkheid op meer- of minderverbruik. De eisen en wensen zijn vervolgens vastgelegd in de leveringsovereenkomst.

Gunningcriteria

Kwaliteit (50%) 1000 punten	<ul style="list-style-type: none"> Roadmap: inclusief een tijdsplan naar de 100% energie uit nieuwe hernieuwbare energiebronnen. Ook moet de roadmap beschrijven wat de status van huidige projecten is, het tijdsplan, risk management en flexibiliteit in het toepassen van de meest innovatieve oplossing technische oplossingen gedurende het contract. (500/1000) Locatie van de nieuwe energiebronnen. Hoe dichterbij Den Haag, hoe beter. (100/1000) Administratieve lasten. (400/1000)
Prijs (50%) 1000 punten	1000/1000
Totaal 2000 punten	Kwaliteit x Prijs (max 2000)²

Op beide percelen kwam slechts 1 inschrijving. Perceel 1 is gegund aan Eneco. Zij hebben een plan gemaakt om al in 2021 100 procent hernieuwbare energie te leveren uit regionale bronnen. Daarnaast heeft Eneco als extra ambitie om 10 procent lokaal te willen gaan opwekken. Het tweede perceel is gegund aan energiecoöperatie 070Energiek, een onderdeel van energiecollectief OM. Bewoners van Den Haag kunnen lid worden van deze energiecoöperatie en zo investeren in lokale energieprojecten als collectieve zonnedaken. De energie die met deze initiatieven wordt opgewerkt wordt vervolgens geleverd aan de gemeente. De energiecoöperatie zorgt op deze manier voor burgerparticipatie en bewustwording.

Resultaat

Het belangrijkste resultaat van de inkoop is de additionele opwekcapaciteit die gedurende de contractperiode zal worden ontwikkeld, evenals de regionale opwekking en de daarmee gepaarde burgerparticipatie. In totaal gaat het om 13,1 GWh hernieuwbare opwekcapaciteit per jaar; een totaal van 52,3 GWh over 4 jaar. Leveranciers moeten zelf opwekgronden vinden, maar ze kunnen hierbij wel de hulp inroepen van de gemeente als het gaat om contacten of de aanvraag van vergunningen.

Voor extra Nederlandse GvO's van additionele bronnen wordt een meerprijs betaald bovenop de prijs die is afgesproken voor bestaande Nederlandse GvO's. Dit vormt een incentive voor de opdrachtnemer om zo snel mogelijk deze extra capaciteit te realiseren. In totaal leidt de additionaliteit in deze aanbesteding tot 5% meerkosten, ofwel €318.000 per jaar. De extra kosten die gemoeid zijn met de duurzame inkoop van energie zijn voor de diensten niet buitenproportioneel. Daarnaast is een bijkomend voordeel van stijgende kosten dat vanuit de diensten meer urgentie ontstaat om bezuinigingsmaatregelen in te voeren om energie te besparen.

Contractmanagement

De gemeente gaat een contract aan met de leveranciers voor 5 jaar met een verlengingsoptie tot maximaal 10 jaar. Zo heeft de leverancier meer zekerheid over zijn afzet met het oog op de langere terugverdientijd van de investeringen in hernieuwbare energie. Deze manier van contracteren is veel meer gericht op het opbouwen van een intensief partnerschap met de energieleveranciers.

De gemeente monitort het opgestelde actieplan, de investeringsplannen en de afspraken over de herkomst van de elektriciteit. Hierover houdt de gemeente ieder kwartaal overleg met beide partijen. De gemeente heeft de mogelijkheid om na 3 jaar het contract op te zeggen mocht het zo zijn dat de opdrachtnemer echt niet voldoet aan de gemaakte afspraken en het uitgestippelde groeiplan niet waar kan maken.

Geleerde lessen:

- Regel de zaken aan de voorkant goed, zodat je aan de achterkant niet voor verassingen komt te staan. Zo had de gemeente een bijlage aan de aanbesteding toegevoegd met daarin potentiële daken van gemeentelijke panden die beschikbaar waren voor zonnepanelen. Echter bleken deze bij nader inzien niet bruikbaar voor lokale opwekking door het energiecollectief, omdat de gemeente deze daken wilde gebruiken om zelf zonnepanelen te realiseren op eigen dak.
- Er zijn maar een beperkt aantal leveranciers die grote energievolumes administratief aan kunnen. Het specifieke lokale karakter was een obstakel voor organisaties die wellicht wel investeren in lokale projecten maar niet specifiek Den Haag. Ondanks dat er maar twee partijen in hebben geschreven, is het belangrijk om een signaal aan de markt te geven. Hiermee wordt opwekcapaciteit binnen Nederland gestimuleerd en komt de markt hopelijk in beweging.

Tips:

- Neem voldoende tijd voor de voorbereiding van een aanbesteding waarin duurzaamheid een nieuwe component is. In de voorbereiding zorg je voor intern draagvlak, de juiste uitgangspunten en overeenstemming over de aanpak van de aanbesteding en ieders aandeel daarin.
 - Maak inzichtelijk waar mogelijkheden tot lokale opwekcapaciteit zijn, maar ga niet op de stoel van de leverancier zitten.
 - Zorg voor draagvlak door tijdig een werkgroep te starten met alle betrokken collega's. Blijf daarnaast gedurende de aanbesteding steeds het gesprek voeren binnen de organisatie zodat iedereen betrokken blijft.
 - Kleinere gemeenten zouden bij relatief complexe inkooptrajecten gebruik kunnen maken van een inkoopcollectief waarin meerdere gemeenten deelnemen.
 - Meer informatie over het duurzaam inkopen van energie vind je op de themapagina van PIANOo: [Duurzame Energie](#).
-